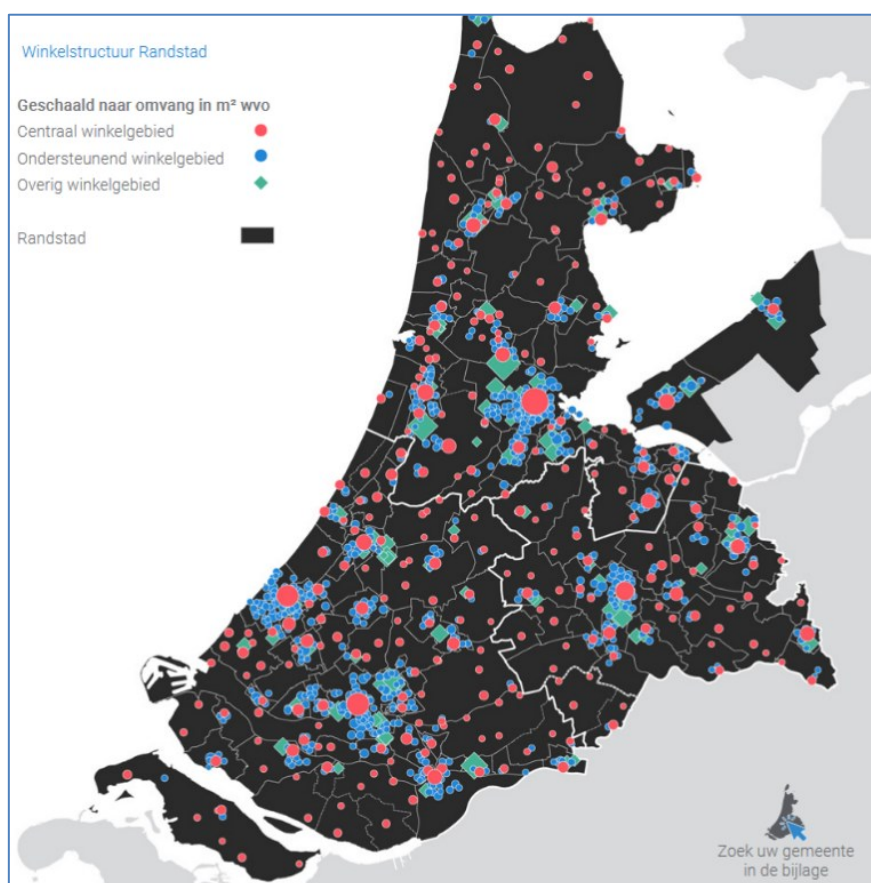

Randstad 2018

Koopstromenonderzoek

1. Inleiding

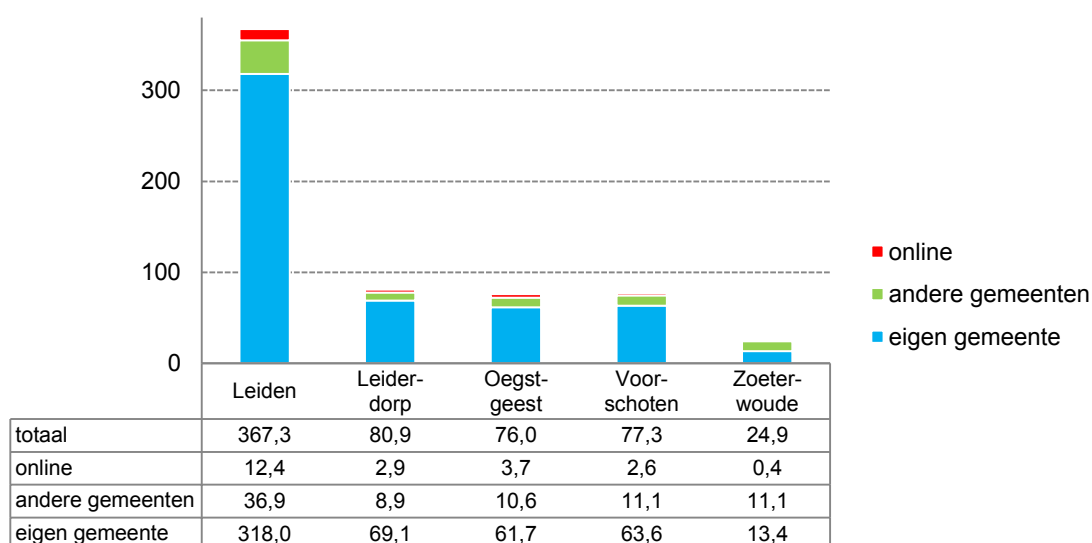
Om de feitelijke ontwikkelingen in de detailhandel te kunnen volgen, hebben de Randstadprovincies Zuid-Holland, Noord-Holland en Utrecht in nauwe samenwerking met gemeenten en regio's in 2018 een nieuw Koopstromenonderzoek laten uitvoeren. Net als in 2016, toen het vorige Randstad Koopstromenonderzoeken plaatsvond, hebben de onderzoeksbureaus I&O Research en DTNP in 2018 het onderzoek uitgevoerd. Het onderzoek biedt op basis van consumentenenquêteering inzicht in de ontwikkeling in het koopgedrag in de Randstad.

In deze publicatie kijken we naar de uitkomsten voor Leiden en omgeving. Het Koopstromenonderzoek geeft informatie vanuit verschillende perspectieven. Er wordt gekeken naar de inwoners van een bepaald gebied: waar winkelen ze? Daarnaast wordt gekeken naar winkelgebieden: waar komen de klanten vandaan? Het onderzoek maakt steeds onderscheid tussen dagelijkse artikelen (boodschappen doen) en niet-dagelijkse artikelen (winkelen). De uitkomsten van het onderzoek uit 2018 mogen niet zonder meer worden vergeleken met die uit 2016. De opzet van het onderzoek is namelijk iets anders dan in 2016. Sommige resultaten uit 2016 zijn herberekend, waardoor toch op sommige aspecten een vergelijking in de tijd mogelijk is. Aan het eind van deze publicatie vindt u (links naar) achtergrondinformatie over het Randstad Koopstromenonderzoek 2018.

2. Waar doen inwoners van de Leidse regio hun boodschappen?

Figuur 2a en figuur 2b laten zien waar inwoners van de Leidse regio hun boodschappen doen. Figuur 2a drukt dit uit in miljoenen euro's en figuur 2b in percentages. De dagelijkse artikelen (onder andere levensmiddelen en drogisterij-producten) kopen mensen vooral in de eigen gemeente. Uit figuur 2a blijkt bijvoorbeeld dat Leidenaren in 2018 in totaal 367,3 miljoen euro uitgaven aan boodschappen, waarvan 318,0 miljoen in Leiden. Uit figuur 2b blijkt dat dat 87% is. Inwoners van Zoeterwoude gaven van de in totaal 24,9 miljoen euro die ze besteedden aan dagelijkse artikelen 13,4 miljoen uit in de eigen gemeente, dat is 54%. De online uitgaven aan dagelijkse artikelen (bijvoorbeeld bezorgdienst van supermarkt of Picnic) zijn in alle gemeenten beperkt, maar wel hoger dan in 2016: nu 4% en in 2016 1%. De onderzoekers verwachten dat dit percentage de komende jaren zal blijven stijgen.

Figuur 2a: Waar kopen inwoners van de Leidse regio hun dagelijkse artikelen?
(uitgedrukt in miljoenen euro's)

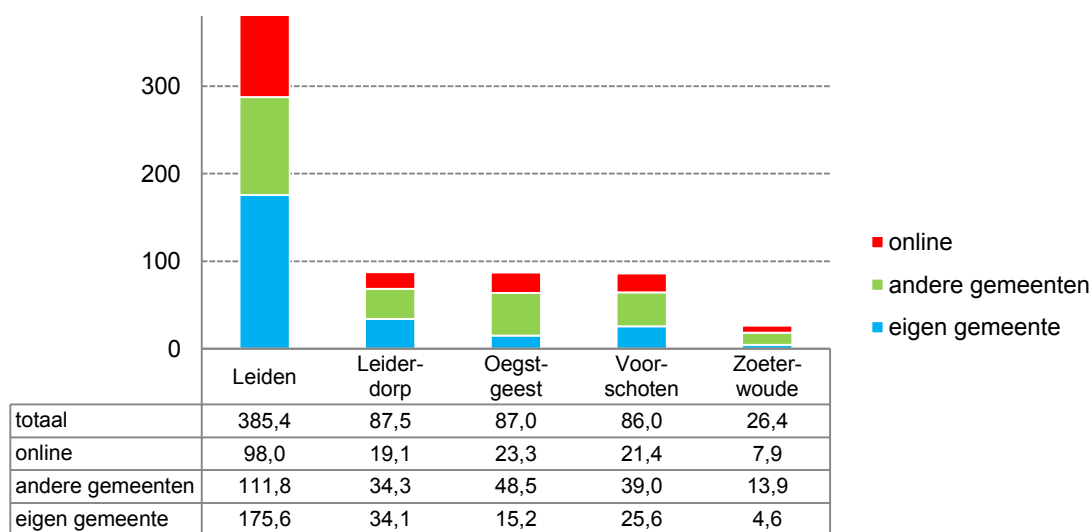

Figuur 2b: Waar kopen inwoners van de Leidse regio hun dagelijkse artikelen?*(uitgedrukt in percentages van de totale bestedingen aan dagelijkse artikelen)*

	Leiden	Leiderdorp	Oegstgeest	Voorschoten	Zoeterwoude	gemiddeld
totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%
online	3%	4%	5%	3%	2%	4%
andere gemeenten	10%	11%	14%	14%	45%	13%
eigen gemeente	87%	85%	81%	82%	54%	84%

3. Waar winkelen inwoners van de Leidse regio?

Vergelijkbaar met paragraaf 2 zijn er ook nu twee figuren die aangeven hoeveel de inwoners van de Leidse regio besteden en waar. Alleen gaat het nu over niet-dagelijkse artikelen (onder andere kleding, elektrische apparaten, meubels en sportartikelen). Figuur 3a geeft de bestedingen weer in miljoenen euro's, figuur 3b in percentages. De bestedingen aan niet-dagelijkse artikelen vinden veel vaker plaats buiten de eigen gemeente dan die aan de dagelijkse artikelen. Minder dan de helft (gemiddeld 38%) van de uitgaven aan deze artikelen doet men in de eigen gemeente. Vooral inwoners van Oegstgeest (56%) en Zoeterwoude (53%) doen dat vaak in een andere gemeente. Het aandeel aan kopen via webwinkels is aanzienlijk, rond de 25% (vergelijkbaar met het landelijke beeld).

Figuur 3a: Waar kopen inwoners van de Leidse regio hun niet-dagelijkse artikelen?*(uitgedrukt in miljoenen euro's)***Figuur 3b: Waar kopen inwoners van de Leidse regio hun niet-dagelijkse artikelen?***(uitgedrukt als percentage van de totale bestedingen aan niet-dagelijkse artikelen)*

	Leiden	Leiderdorp	Oegstgeest	Voorschoten	Zoeterwoude	gemiddeld
totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%
online	25%	22%	27%	25%	30%	25%
andere gemeenten	29%	39%	56%	45%	53%	37%
eigen gemeente	46%	39%	17%	30%	17%	38%

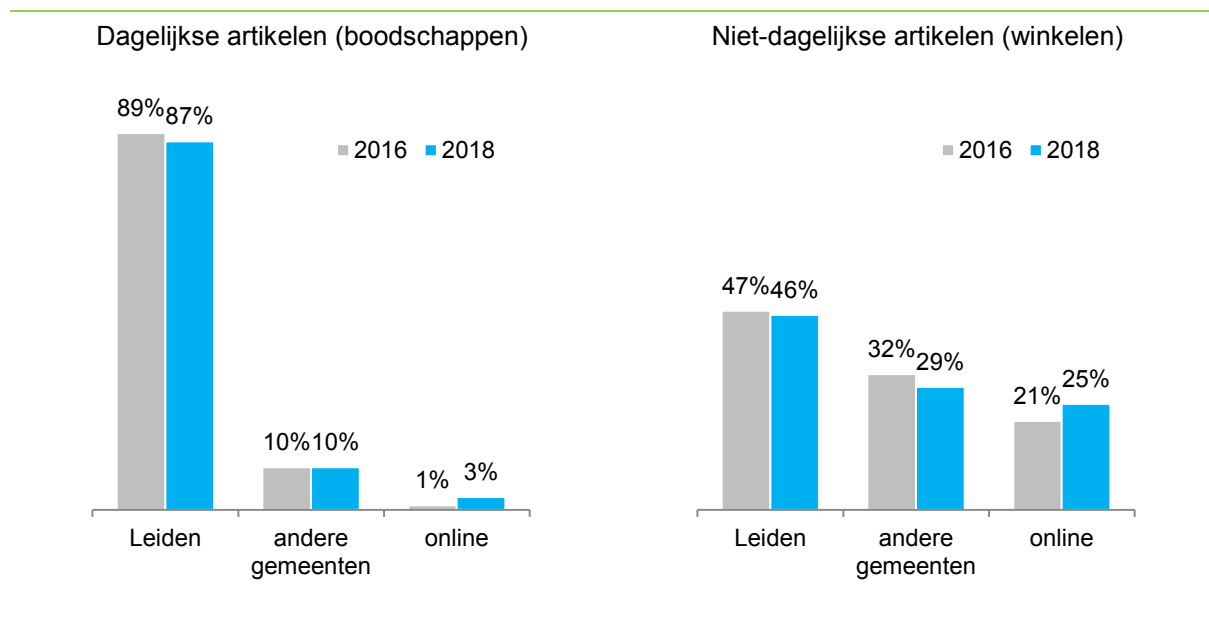
Aankoopgemeenten van Leidse inwoners

We gaan wat dieper in op het aankoopgedrag van inwoners van Leiden. Zoals hierboven vermeld, besteden Leidenaren 46% van hun uitgaven aan niet-dagelijkse artikelen in de eigen gemeente (ook wel binding genoemd), 25% online en 29% in andere gemeenten (ook wel afvloeiing genoemd). Welke andere gemeenten zijn dat? De belangrijkste zijn: Leiderdorp (5% van alle bestedingen aan niet-dagelijkse artikelen doen Leidenaren in Leiderdorp), 4% in Den Haag, 3% in Delft (waarschijnlijk IKEA). Zoeterwoude (waarschijnlijk Rijnkeboulevard) en Alphen aan den Rijn volgen met 2%. Bestedingen in andere gemeenten liggen per gemeente onder de 2%.

Vergelijking met 2016

Het is interessant om te vergelijken hoe de situatie zich tussen 2016 en 2018 heeft ontwikkeld. We vergelijken de percentages voor Leiden uit figuur 2b en 3b met de corresponderende resultaten uit het Koopstromenonderzoek 2016. Het resultaat staat in figuur 3c. Dan blijkt bij de dagelijkse artikelen dat de koopkrachtbinding iets is gedaald: in 2016 deed de Leidenaar 89% van zijn boodschappen in de eigen gemeente, in 2018 was dat 87%. De afvloeiing naar andere gemeenten is gelijk gebleven op 10%. De online bestedingen aan boodschappen zijn gestegen van 1% naar 3%. Bij de niet-dagelijkse artikelen zien we een grotere verschuiving naar online winkelen. In 2016 werd van alle uitgaven van Leidenaren aan niet-dagelijkse artikelen 21% via internet gedaan, in 2018 is dat gestegen tot 25%. Dat is vooral ten koste gegaan van de bestedingen in andere gemeenten: de afvloeiing voor niet-dagelijkse artikelen is tussen 2016 en 2018 gedaald van 32% naar 29%. Overigens zijn er mogelijk meer factoren die de daling van de afvloeiing kunnen verklaren. De binding met de eigen gemeente (Leiden) is ongeveer gelijk gebleven.

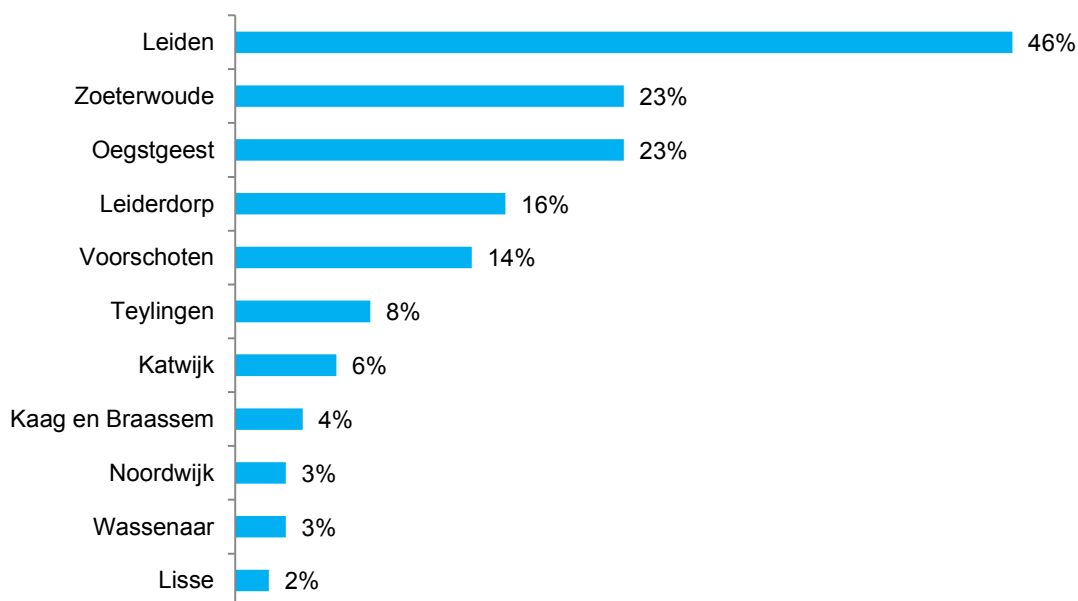
Figuur 3c: Bestedingen van Leidenaren in 2016 en 2018

4. Wie winkelt in Leiden?

Als we specifiek naar Leiden kijken en specifiek naar de niet-dagelijkse artikelen, kunnen we ons het volgende afvragen: In hoeverre is Leiden een trekker voor gemeenten uit de omgeving om te gaan winkelen? We zagen net al dat van de Leidse bestedingen aan niet-dagelijkse artikelen 46% in de eigen gemeente wordt besteed.

Figuur 4a: Hoeveel procent geven inwoners van omliggende gemeenten uit in Leiden?
(uitgedrukt als percentage van alle bestedingen aan niet-dagelijkse artikelen)

In figuur 4a staat aangegeven hoe dat bij andere gemeenten is. Het gaat steeds om het percentage van de totale bestedingen van de inwoners van de betreffende gemeente aan niet-dagelijkse artikelen dat ze in Leiden besteden. De percentages mogen daarom niet bij elkaar worden opgeteld. Voor de duidelijkheid enkele leesvoorbeelden: van alle bestedingen aan niet-dagelijkse artikelen die inwoners van Oegstgeest doen, besteden ze 23% in Leiden. Inwoners van Wassenaar besteden 3% van al hun uitgaven aan niet-dagelijkse artikelen in Leiden. Het zijn, naast Leiden zelf, vooral de direct aangrenzende gemeenten waar de klanten van Leidse winkels vandaan komen.

5. Hoe functioneren de Leidse winkelcentra?

Het Koopstromenonderzoek maakt niet alleen onderscheid tussen gemeenten, maar ook tussen winkelgebieden die in die gemeenten liggen. Op de binnenstad, Kopermolen en Luifelbaan / Bevrijdingsplein gaan we in deze notitie wat dieper in. Deze drie zijn samen goed voor 67% van de totale omzet in Leiden. We kijken per winkelgebied naar drie aspecten:

- waar komen de klanten van het winkelgebied vandaan in 2018?
- hoeveel is de omzet in 2018 vergeleken met 2016?
- hoe waarderen bezoekers het winkelcentrum in 2018 vergeleken met 2016?

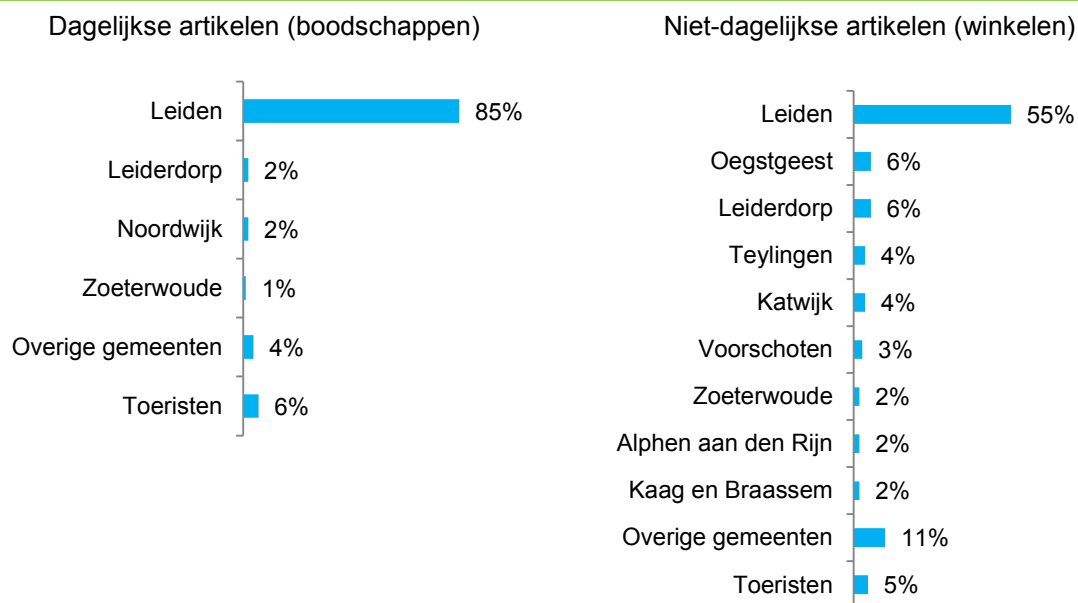
Ter vergelijking: de omzet van alle winkels in Leiden samen was 657,9 miljoen euro in 2018 tegenover 634,2 miljoen in 2016, een stijging van 4%.

Leidse binnenstad

In Figuur 5a kijken we naar het totaal van de omzet van alle winkels in de Leidse binnenstad samen. Door wie zijn die bestedingen gedaan? Bij de dagelijkse artikelen komt 85% van de bestedingen van Leidenaren, 6% door toeristen (dat zijn buitenlandse toeristen, Nederlanders met meerdaags verblijf en bestedingen tijdens een dagje uit) en de rest door inwoners van andere gemeenten. Bij de niet-dagelijkse artikelen zien we dat iets meer dan de helft van de bestedingen van Leidenaren komt, 6% uit Oegstgeest en uit Leiderdorp en 5% van toeristen. Verder zijn er nog wat meer gemeenten in de regio waarvan de inwoners bestedingen doen in de Leidse binnenstad.

Figuur 5a: Uit welke gemeenten komen de bestedingen in de Leidse binnenstad?

(uitgedrukt als percentage van alle bestedingen in de Leidse binnenstad)

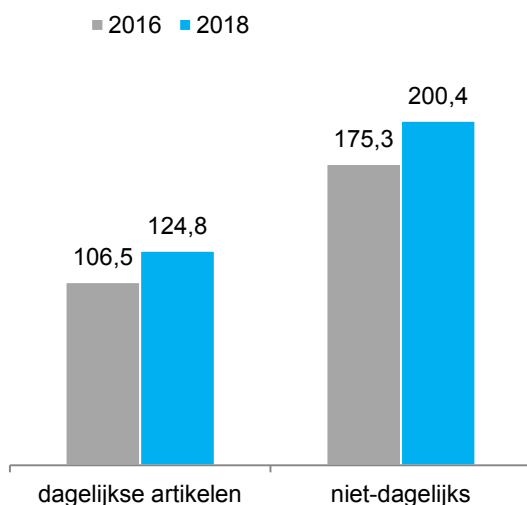

Uit figuur 5b blijkt dat in de Leidse binnenstad de omzet van niet-dagelijkse artikelen groter is dan van dagelijkse artikelen (200,4 miljoen euro en 124,8 miljoen, totaal 325,2 miljoen). De omzet van de Leidse binnenstad is voor wat betreft de dagelijkse artikelen én de niet-dagelijkse artikelen gestegen, in totaal met 15%. Enkele andere binnensteden ter vergelijking:

- Delft: 220,3 miljoen in 2018, stijging van 0% t.o.v. 2016
- Haarlem: 356,5 miljoen in 2018, stijging met 1% t.o.v. 2016
- Utrecht: 641,2 miljoen in 2018, stijging van 5% t.o.v. 2016
- Den Haag: 882,9 miljoen in 2018, stijging van 11% t.o.v. 2016

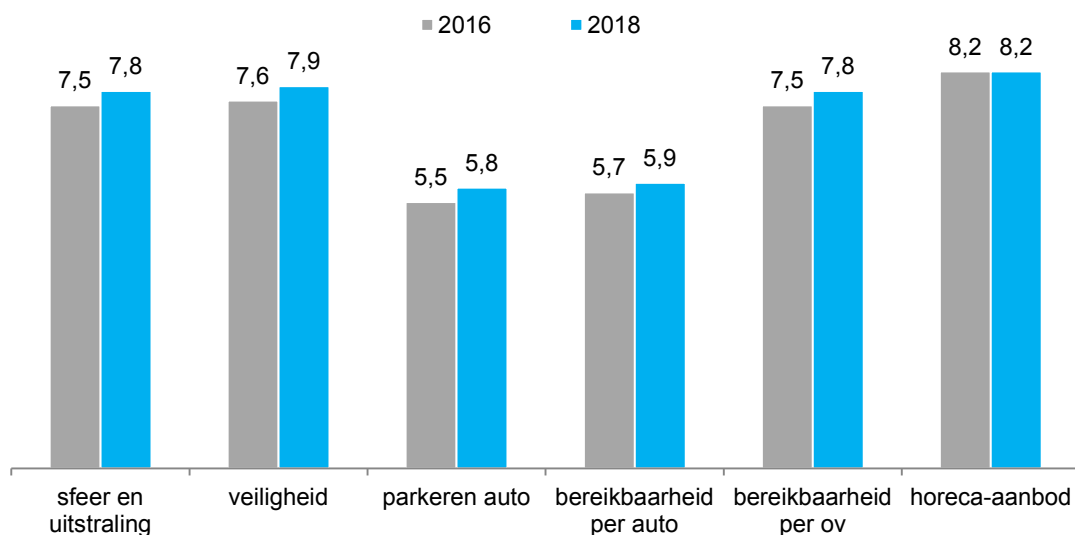
Figuur 5b: Omzet Leidse binnenstad

(uitgedrukt in miljoenen euro's)

De aspecten die hoog gewaardeerd worden in de Leidse binnenstad zijn het horeca-aanbod, de veiligheid, de sfeer en uitstraling en de bereikbaarheid per openbaar vervoer (figuur 5c). Bereikbaarheid per auto en parkeermogelijkheden voor de auto worden minder goed gewaardeerd, maar wel beter dan in 2016.

Figuur 5c: Hoe waarden bezoekers verschillende aspecten van de Leidse binnenstad?

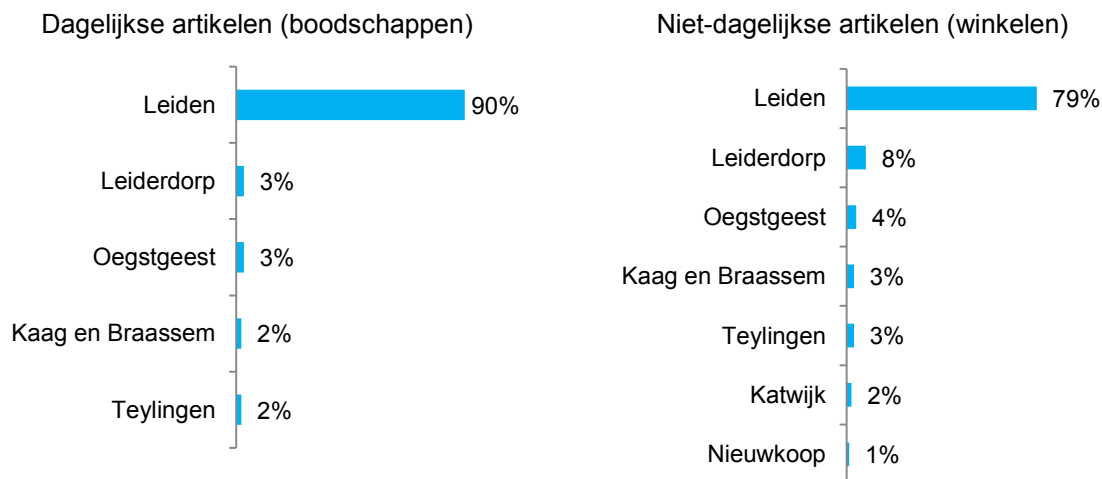
Kopermolen

De Kopermolen is het (deels overdekte) winkelcentrum in de Merenwijk. De mensen die in de Kopermolen kopen, komen vooral uit Leiden. Dit geldt zowel voor de dagelijkse (90%) als voor de niet-dagelijkse artikelen (79%). Een kleiner deel komt daarnaast van inwoners van Leiderdorp, Oegstgeest en Kaag en Braassem.

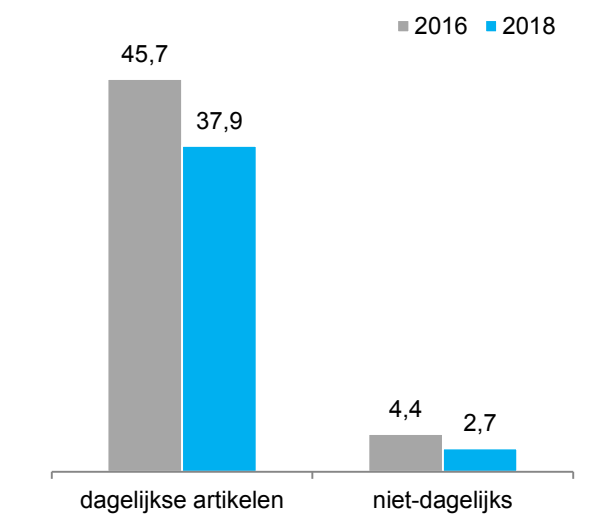
Figuur 5d: Uit welke gemeenten komen de bestedingen in de Kopermolen?

(uitgedrukt als percentage van alle bestedingen in de Kopermolen)

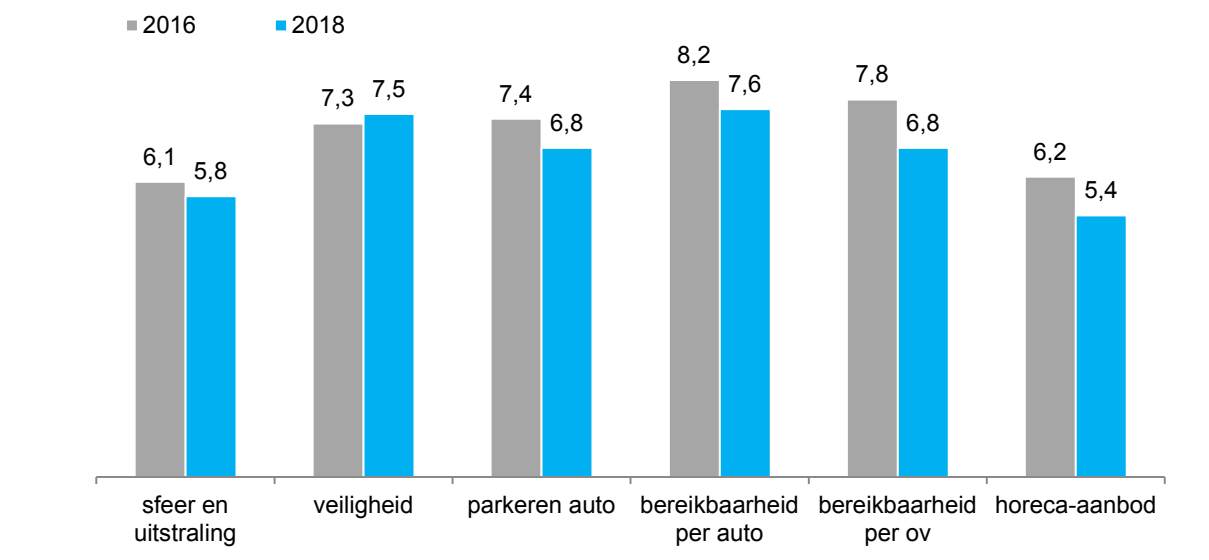
In de Kopermolen is duidelijk te zien dat bezoekers hier vooral komen voor de dagelijkse artikelen. De totale omzet in 2018 was 40,6 miljoen euro, 19% lager dan in 2016. Vooral de omzet aan niet-dagelijkse artikelen daalde flink, relatief gezien.

Figuur 5e: Omzet Kopermolen
(uitgedrukt in miljoenen euro's)

In de Kopermolen wordt de bereikbaarheid per auto het hoogst gewaardeerd (7,6) en daarna de veiligheid (7,5). Het horeca-aanbod wordt het minst gewaardeerd (5,4) en dat is bovendien gedaald ten opzichte van 2016. Overigens ook de rapportcijfers voor het parkeren van auto's, de bereikbaarheid per auto en de bereikbaarheid per OV zijn gedaald ten opzichte van de vorige meting.

Figuur 5f: Hoe waarden bezoekers verschillende aspecten van de Kopermolen?

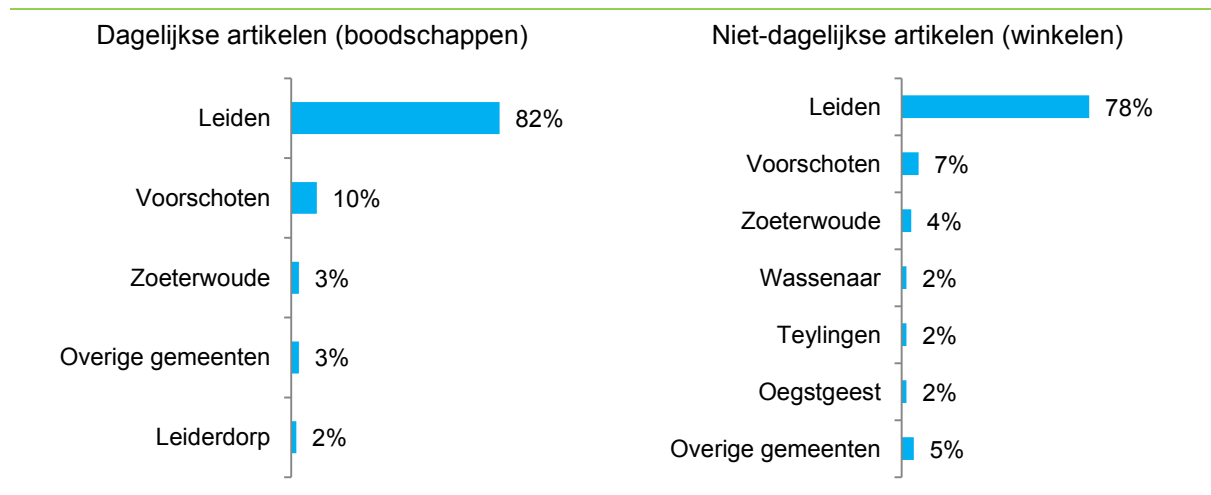
Luifelbaan

De Luifelbaan is het winkelcentrum in Leiden Zuid-West. Ook het Bevrijdingsplein maakt er deel van uit. Net als bij de Kopermolen komen de meeste bestedingen van inwoners uit Leiden zelf. 82% wanneer het gaat om dagelijkse artikelen en 78% als het gaat om niet-dagelijkse artikelen. Daarnaast komt een deel van de omzet van inwoners van Voorschoten en Zoeterwoude.

Figuur 5g: Uit welke gemeenten komen de bestedingen in de Luifelbaan?

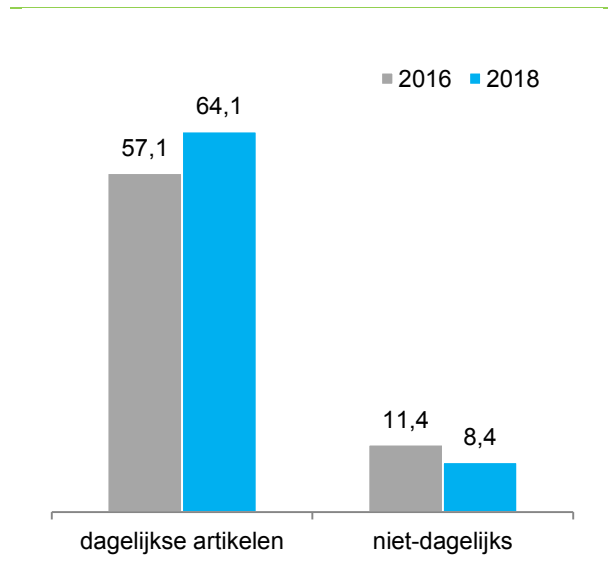
(uitgedrukt als percentage van alle bestedingen in de Luifelbaan)

Net als in de Kopermolen is de omzet van de dagelijkse artikelen flink groter dan van de niet-dagelijkse artikelen. De omzet van dagelijkse artikelen is tussen 2016 en 2018 bovendien gestegen. De omzet van niet-dagelijkse artikelen is gedaald. De totale omzet in 2018 was 72,5 miljoen euro, 6% hoger dan in 2016.

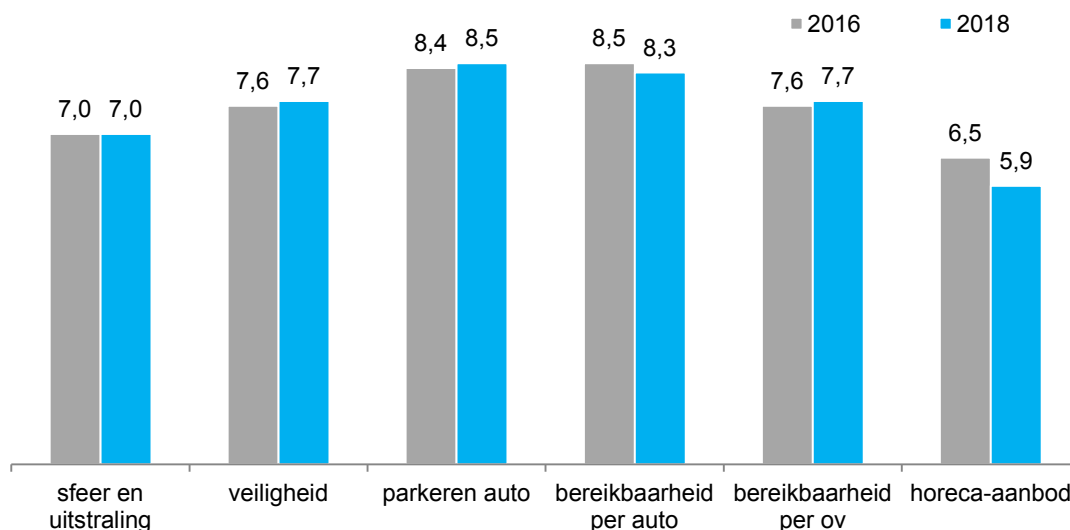
Figuur 5h: Omzet Luifelbaan

(uitgedrukt in miljoenen euro's)

De bereikbaarheid per auto (8,3) en de parkeermogelijkheden (8,5) worden hoog gewaardeerd. Het horeca-aanbod wordt van de zes aspecten het laagst gewaardeerd (5,9). Het is bovendien gedaald ten opzichte van 2016.

Figuur 5i: Hoe waarden bezoekers verschillende aspecten van de Luifelbaan?

6. Achtergrondinformatie

Over het Randstad Koopstromenonderzoek is een uitgebreide website ingericht: www.kso2018.nl. Daar is bijvoorbeeld een [onderzoeksverantwoording](#) opgenomen, met onder andere een begrippenlijst. Ook zijn de [resultaten](#) van het onderzoek opgenomen. Deze zijn zeer uitgebreid, daarom geven we hieronder een aantal directe verwijzingen naar resultaten die betrekking hebben op Leiden en omgeving. Dat vergemakkelijkt het zoeken

Gemeenten regio

[Leiden](#)
[Leiderdorp](#)
[Oegstgeest](#)
[Voorschoten](#)
[Zoeterwoude](#)

100.000+ gemeenten

[Haarlem](#)
[Delft](#)
[Amersfoort](#)
[Amsterdam](#)
[Den Haag](#)

Winkelgebieden Leiden

[Leidse binnenstad](#)
[Kopermolen](#)
[Luifelbaan](#)
[Lammenschansweg](#)

Winkelgebieden regio

[Kempenaerstraat Oegstgeest](#)
[Winkelhof Leiderdorp](#)
[Centrum Voorschoten](#)
[Rijnekeboulevard Zoeterwoude](#)
[WOON Leiderdorp](#)